

Socialdepartementet

Remiss av betänkandet **Strukturförändring och investering i hälso- och sjukvården – lärdomar från exemplet NKS (SOU 2020:15)**

Statens haverikommission (SHK) har fått tillfälle att yttra sig över betänkandet Strukturförändring och investering i hälso- och sjukvården – lärdomar från exemplet NKS (SOU 2020:15).

SHK lämnar följande synpunkter.

SHK konstaterar inledningsvis att utredningen har haft att granska ett omfattande material som rör en lång tidsperiod och ett komplext skeende. Redovisningen av detta är saklig och konkret. Den analys som utredningen presenterar framstår som välgrundad och utredningens ställningstaganden är snarast försiktiga i sina formuleringar.

Enligt SHK:s mening är en av de allvarligaste bristerna som utredningen har identifierat den bristande patientsäkerheten. Utredningen anger t.ex. att när beslut togs om en ny verksamhetsmodell för NKS beskrevs inte patientsäkerhetsarbetet närmare. Vidare anger utredningen att det är oklart om det bedrevs något systematiskt patientsäkerhetsarbete på sjukhuset under ett antal år därefter.

SHK delar utredningens bedömningar och stödjer de rekommendationer som utredningen lämnat.

SHK vill härutöver särskilt kommentera den rekommendation som rör en utvecklad tillsyn av hälso- och sjukvården och där utredningen betraktar SHK:s utredningsverksamhet som ett viktigt komplement till de utredningar som vårdgivare själva genomför och till den tillsyn som IVO bedriver. Mot denna bakgrund rekommenderar utredningen regeringen att överväga att ge SHK förutsättningar att utöka sin kapacitet på hälso- och sjukvårdsområdet.

SHK har tidigare konstaterat att utredning av olyckor och tillbud inom hälso- och sjukvården ingår i SHK:s verksamhetsområde (jfr Trafikutskottets betänkande 1989/90:TU23). Trots det har endast en sådan händelse tidigare utretts av myndigheten.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har publicerat flera rapporter som rör

skador i vården. En sådan, *Skador i vården 2013-2016 – markörbaserad journalgranskning*, publicerades i september 2017. I rapporten konstateras bl.a. följande.

- Det totala antalet vårdtillfällen för somatisk vård av vuxna patienter är knappt 1,4 miljoner per år. Vid cirka 8 procent av de granskade vårdtillfällena drabbades patienter av vårdskador vilket innebär att cirka 110 000 patienter på svenska sjukhus varje år får vårdskador av varierande allvarlighetsgrad.
- Vårdtiden för patienter som får en vårdskada är nästan dubbelt så lång som för patienter som inte fått någon skada.
- Kostnaden för de närmare 900 000 extra vård dagar som beror på vårdskador beräknas till ungefär 9 miljarder kronor årligen vilket är cirka 13 - 14 procent av den totala kostnaden för sjukhusvård som beräknas till cirka 65 miljarder kronor per år.
- Resultaten stämmer väl överens med en nyligen publicerad rapport från OECD där man uppskattar att cirka 15 procent av kostnaderna för sjukhusvård i OECD-länder uppstår på grund av brister i patientsäkerheten.

Mot bakgrund av det stora antal allvarliga vårdskador som inträffar i Sverige är det svårt att föreställa sig något samhällsområde där det finns en större potential för förbättrad säkerhet genom utredningar av allvarliga olyckor och tillbud än inom hälso- och sjukvården. SHK fattade därför under 2019 ett inriktningsbeslut att myndigheten i större utsträckning än tidigare ska utreda olyckor och tillbud inom hälso- och sjukvården. Mot denna bakgrund välkomnar SHK utredningens rekommendationer i denna del

Genom ett internt arbete med prioriteringar bedömer SHK att det inom befintliga anslagsramar skulle vara möjligt att genomföra en eller möjligen två utredningar per år inom detta område. För att SHK:s utredningar på sikt ska kunna få tillräckligt stort genomslag för att bidra till ökad patientsäkerhet krävs dock att avsevärt fler utredningar kan göras. Det vore därför önskvärt att denna utredningsverksamhet ges motsvarande omfattning och tyngd som den verksamhet SHK bedriver inom luftfart eller sjöfart, vilket skulle kunna innebära upp till tio utredningar om året. För att så ska kunna ske krävs dock att ytterligare medel tillförs myndigheten, vilket SHK har äskat i sitt budgetunderlag till regeringen för budgetåret 2021. Enligt vad som anförs i budgetunderlaget uppskattas kostnaderna för en utbyggnad av kapaciteten på hälso- och sjukvårdsområdet uppgå till fem miljoner kronor årligen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören John Ahlberk efter föredragning av utredningsordföranden Jonas Bäckstrand.

John Ahlberk

Jonas Bäckstrand